

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ

*Якби комп'ютер не був винайдений
як універсальний технічний пристрій,
його слід було б винайти спеціально
для цілей освіти.*

Ентоні Маллан

Сучасний розвиток науково-технічної сфери вимагає нових підходів до навчального процесу, нових методів, форм подання навчальної інформації. Одним із таких підходів є використання інформаційно-комунікативної технології (далі – ІКТ) під час навчального процесу. Використання ІКТ у викладанні шкільних дисциплін дозволяє інтенсифікувати освітній процес, прискорити передачу знань і досвіду, а також підвищити якість навчання.

Інформаційно-комунікаційні технології – часто використовується як синонім до інформаційних технологій (далі – ІТ), хоча ІКТ це загальніший термін, який підкреслює роль уніфікованих технологій та інтеграцію телекомунікацій (телефонних ліній та бездротових з'єднань), комп'ютерів, програмного забезпечення, програмного забезпечення, накопичувальних та аудіовізуальних систем, які дозволяють користувачам створювати, одержувати доступ, зберігати, передавати та змінювати інформацію. Іншими словами, ІКТ складається з ІТ, а також телекомунікацій, медіа-трансляцій, усіх видів аудіо і відеообробки, передачі, мережевих функцій управління та моніторингу [6].

Питання використання ІКТ для навчання вже розглядалося різними вченими. Як зазначає Г. Селевко, на практиці інформаційними технологіями називають ті, що використовують спеціальні технічні інформаційні засоби (ПК, аудіо, відео, кіно). Термін «інформаційно-комунікаційні» є об'єднуючим для

різних варіантів технологій та вказує на специфіку інтерактивного навчання – діалог у системі «користувач – комп'ютер».

І. Смольяннікова зазначає, що «сучасний фахівець в будь-якій галузі повинен володіти навичками використання інформаційних та комунікаційних технологій у професійному контексті» [2].

Сьогодні нові інформаційні технології – невід'ємна частина нашого життя. Маючи в своєму розпорядженні комп'ютер, можна інтенсифікувати процес навчання, зробити його більш наочним і динамічним, формувати вміння працювати з інформацією, готувати особистість «інформаційного суспільства», формувати дослідницькі вміння, розвивати комунікативні здібності. Це забезпечить швидке і міцне опанування навчального матеріалу, розвине пізнавальні здібності та розумові якості учнів, сприятиме активізації їх пізнавальної діяльності [9].

У Концепції Національної програми інформатизації зазначено: «Інформатизація освіти спрямовуватиметься на формування та розвиток інтелектуального потенціалу нації, удосконалення форм і змісту навчального процесу, впровадження комп'ютерних методів навчання та тестування, що дасть можливість вирішувати проблеми освіти на вищому рівні з урахуванням світових вимог. Серед них – індивідуалізація навчання, організація систематичного контролю знань, можливість враховувати психофізіологічні особливості кожної дитини тощо. Результатами інформатизації освіти мають бути: розвиток інформаційної культури людини (комп'ютерної освіченості); розвиток змісту, методів і засобів навчання до рівня світових стандартів» [8].

Як писав В. Сухомлинський: «Що означає хороший учитель? Це насамперед людина, яка любить дітей, знаходить радість у спілкуванні з ними ... Хороший вчитель – це, по-друге, людина, що добре знає науку, на основі якої побудований предмет... Хороший учитель знає набагато більше, ніж передбачає програма... Для вчителя важлива не тільки всебічна освіта, а й особливий інтерес до якоїсь певної науки, галузі знань. Хороший учитель – це, по-третє, людина, яка знає психологію і педагогіку, розуміє і відчуває, що без

знання науки про виховання працювати з дітьми неможливо. Хороший учитель – це, по-четверте, людина, яка досконало володіє вміннями в тій чи іншій трудовій діяльності, майстер своєї справи».

Необхідність надбання ІКТ-компетентностей підкріплює ряд нормативних актів України: Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», Постанова кабінету міністрів України Про затвердження Державної цільової програми впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій «Сто відсотків» на період до 2015 року, Національний проект «Відкритий світ» – створення інформаційно-комунікаційної (4G) освітньої мережі національного рівня та інші [5].

В наш час до школи приходять всебічно розвинені, ерудовані діти. На сучасному етапі розвитку інформаційних та комунікативних технологій не виникає сумніву в потребі підготовки учнів, які б вільно орієнтувалися в інформаційному просторі [1].

Відповідно до Типового положення про атестацію педагогічних працівників зі змінами і доповненнями (наказ МОНмолодьспорту №1473 від 20.12.2011 року), присвоєння кваліфікаційних категорій «спеціаліст», «спеціаліст другої категорії», «спеціаліст першої категорії», «спеціаліст вищої категорії» передбачає використання у навчально-виховному процесі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), електронних освітніх ресурсів (ЕОР) [12].

Готуючись до уроку, вчителю у його прагненні зацікавити, сконцентрувати увагу учнів на вивчення свого предмету, доводиться конкурувати з чудово організованим світом мас-медіа. Саме педагог має виховувати бажання застосовувати улюблену іграшку для здійснення навчання.

Існує три способи використання мультимедійних технологій на уроках.

Ілюстративний спосіб полягає у тому, що підібраний ряд візуалізує розповідь учителя і використовується при опитуванні, узагальненні матеріалу.

Схематичний спосіб. Використання мультимедіа в даному випадку лише розширює можливості побудови схем. Вони стають більш наочними, яскравими, доповнюються елементами, що рухаються.

Інтерактивний спосіб поєднує в собі елементи ілюстративного і схематичного підходів. Головне в такому підході – високий рівень методичної обробки матеріалу. Він дається в такому поєднанні, щоб викликати активність учнів, спровокувати їх на співставлення, роздуми, дискусію.

Сучасний вчитель повинен прагнути до впровадження інтерактивного способу використання ІКТ, та розуміти, що ІКТ – це не флешка з презентацією, а сучасні освітні онлайн-сервіси, навчальні платформи, хмарні мультимедійні технології, дистанційне індивідуальне навчання, навчально-розвиваючі проекти в соцмережах [7].

Застосування ІКТ дозволяє вчителю економити час і максимально ефективно вирішувати повсякденні справи і обов'язки як фахівця:

- створювати: текстові документи, таблиці, малюнки, презентації;
- використовувати: інтернет-технології, локальні мережі, бази даних;
- здійснювати: пошук необхідної інформації в мережі Інтернет;
- розробляти власні електронні продукти (розробки уроків, демонстраційний матеріал);
- поєднувати готові електронні продукти (електронні підручники, енциклопедії, навчальні програми, демонстраційні програми тощо).

Але слід зазначити, що використання сучасної техніки можливе лише тоді, коли призводить до підвищення ефективності навчально-виховного процесу, хоча б по одному з критеріїв: якість навчання, витрати сил і часу учнями і педагогом.

Комп'ютер не замінить ні вчителя, ні підручник. Створюючи електронний дидактичний матеріал, використовуючи його на різних етапах уроку, маємо змогу розвивати вербально-логічний, наочно-дієвий, просторовий, візуальний тип мислення, поєднувати слухове й зорове сприйняття матеріалу.

Комп'ютер притягує увагу, якої ми деколи не можемо отримати при фронтальній роботі з класом. А візуальна насиченість навчального матеріалу робить його яскравим, переконливим, сприяє кращому його засвоєнню і запам'ятовуванню. Комп'ютер органічно вписується в освітній процес школи і є ще одним ефективним технічним засобом, за допомогою якого можна значно урізноманітнити процес навчання.

Список використаної літератури

1. Використання ІКТ в навчальному процесі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://klasnaocinka.com.ua/ru/article/vikoristannya-ikt-v-navchalnomu-protsesi.html>.
2. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчально-виховному процесі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : teacher.at.ua/publ/prezentaciji/metodichna_robota.
3. Дудка І. С. Використання мультимедійних технологій у процесі навчання / Дудка І. С. // Завуч. – 2008. – № 31. – С. 10–12.
4. Єргіна О. В. Сучасний урок і мультимедійні технології: досвід і перспектива / Єргіна О. В. // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2008. – № 2. – С. 12– 14.
5. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки : Закон України.
6. ІКТ в ролі мотиватора у навчанні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://popsm1.blogspot.com/2013/11/blog-post_27.html.
7. Інформаційно-комунікаційні технології [Електронний ресурс]. – Режим доступу : uk.wikipedia.org/wiki/інформаційно-комунікаційні_технології.
8. Концепція Національної програми інформатизації.
9. Лапчик М. Информатика и технология: компоненты педагогического образования / Лапчик М. // Информатика и образование. – 1991. – № 6.
10. Національна перспектива розвитку освіти України у ХХ столітті.

11. Стрибна О. В. Інтерактивні методи навчання в практиці роботи початкової школи / Стрибна О. В. – Х. : Основа, 2005. – С. 139–144.

12. Типове положення про атестацію педагогічних працівників зі змінами і доповненнями (2011 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/12483/.